

Міністерство освіти і науки України
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД І СУЧАСНІСТЬ

**Матеріали
XXIX наукової конференції
здобувачів вищої освіти**

Випуск 45

С Т А Т Т І

Одеса – 2023

УДК: 001:005.745

I – 90

Збірник містить **статті** окремих учасників **XXIX** наукової конференції здобувачів вищої освіти **«Історичний досвід і сучасність»**.

Редакційна колегія збірника:

Богданова І. М., докто педагогічних наук, професор,
Букач В. М., кандидат історичних наук, приват-професор,
Наумкіна С. М., доктор політичних наук, професор,
Сокаль М. А., кандидат філологічних наук, доцент,
Сухотеріна Л. І., доктор історичних наук, професор.

Відповідальний редактор – Букач В. М.

Друкується за рішенням Вченої ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» від 25 травня 2023 року, протокол № 12.

(С) Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (м. Одеса), 2023.

(С) Букач В. М., упорядник, 2023.

ЗНАЧУЩІСТЬ МОТИВАЦІЇ ЯК СКЛАДОВОЇ УСПІХУ В ФУТБОЛІ

Щекотилін М.

Футбол – гра мільйонів людей з різних континентів і країн, які об'єднуються на півтори години, щоб подивитися видовищну гру. За ці 90 хвилин можна відчутти і побачити безліч емоцій: радощі, сльози, сміх, розпач, обурення. Футбол-вид спорту, який викликає великий ажіотаж у суспільстві, саме тому у футбол грають від маленького хлопчика до старого дідуся. На жаль, історія футболу не була такою легкою, як хотілося. Футбол пройшов безліч перепон до того, як став улюбленцем мільйонів.

В кожній країні футбол розвивався по-різному. Можн стверджувати, що український футбол починався в Одесі. Англійські моряки зупинилися в одеському порті і "привезли" футбол. Саме вони створили першу команду ОВАК (Одеський атлетичний британський клуб), що складалая лише з одних англійців. Саме в Одесі було створене перше футбольне поле. [6]

Майже в той же час гра проникла в Західну Україну. Перші футбольні правила були надруковані у монографії «Гімнастичні ігри шкільної молоді». Перший футбольний матч проходив у Львові. Тоді львів'яни грали проти команди із Кракова. Гра тривала 7 хвилин до першого забитого голу. Граючи без схеми і тактики перемогли львів'яни. [6]

Будь-яка гра, як цілеспрямована діяльність, має свою мотивацію – психофізіологічний процес, який під дією зовнішніх або внутрішніх факторів, стимулює у людей бажання займатися тією чи іншою діяльністю.

Від мотивації залежать зацікавленість людини, її активність, цілеспрямованість, направленість на задоволення своїх потреб, визначення життєвої орієнтації. Під мотивацією зазвичай розуміється процес спонукання до діяльності за для досягнення поставленої мети. Мотиваційна сфера спортсмена-футболіста має велике значення в спорті. [3]

Думаючи про те, наскільки важлива мотивація у спорті та у футболі зокрема, дедалі більше переконуємося, що мотивація є дуже важливою частиною спортивних результатів, спортивної діяльності та спорту як такого.

Це може бути занадто сильним твердженням для когось, але необхідно усвідомлювати абсолютну наявність мотивації, позитивної чи негативної, прихованої чи свідомої під час кожної спортивної діяльності. [1]

Футбол рухає маси в нашому суспільстві. Це спорт, який подобається дорослим, дітям. Футбол має свої переваги та цінності. Для того, щоб бути гарним гравцем на полі, спортсмени повинні бути мотивованими, грати в команді і, перш за все, робити все можливе для блага команди, до якої належать. Результативність у гравців відповідає багатьом чинникам і мотивація входить у ці складові. Хороший гравець повинен розуміти свої емоції, спрямовувати їх, а також розуміти суперника. Переважно лише сильна та творча мотивація батьків чи тренерів може переконати дитину вдосконалювати свій талант та викликати зацікавленість у його розвитку як топового гравця. [2]

У сучасному, топовому футболі результат вирішує не тільки матч сили, стану та спритності (оскільки більшість гравців на порівнянному рівні), але й дрібні деталі в техніці, тактиці та психології. Вважаємо мотивацію ключовим фактором перемоги і, отже, успіху. На практиці буває, що добре підготовлені команди (з точки зору фізичної підготовки та технічної тактики), як свідчить практика та моніторинг багатьох поточних топ-подій, а не досягали успіху в поєдинках за найвищі місця: наприклад, команда Аргентини на чемпіонаті світу з футболу в Південній Африці (2010 р.) Навпаки, команда Уругваю, яка повинна була фінішувати у Кубку світу набагато раніше, виграла чемпіонат, головним чином завдяки розумовій силі та стійкості до четвертого місця в загальному заліку. [3]

Тому мотивацію відносимо до найбільшої зброї тренерів у підготовці команди до спортивних змагань. Вона займає незамінне місце в основному, підготовчому, але також і в перехідних періодах тренувального процесу. Передумова правильної мотивації це найкращі та найглибші знання про психіку підопічних, їх цілі, характер та риси особистості та установки.

Мотивацію можна визначити як мотиви, що викликають активність організму та визначають його спрямованість. У гравця є мотив перемагати в матчах, бути відомим, успішним, що викликає активність в його тілі під час тренувань та його спрямованість на вдосконалення власних футбольних навичок. Це внутрішня рушійна сила, яка прагне задовольнити нездійснені бажання та потреби. У багатьох випадках амбіції можуть походити від кількох мотиваційних футбольних фраз/висловів. [4, 5]

В роботі тренерів з підопічними доцільно використовувати мотивуючі вислови відомих спортсменів, як складові тренерської роботи, яка націлюватиме на успіх. Дуже важливо, як і коли мотивуючі фрази були сказані, тому що тренер завжди балансує між позитивом, наполегливістю, делікатністю та повагою. Перед грою мотиваційна промова тренерів була і є однією серед найпотужніших стимулів до перемоги. Наприклад, тренер збірної України Андрій Шевченко у 2021 році сказав: « Футбол – це ризик. Цей ризик ми приймаємо у дитинстві, коли вперше ударяємо по м'ячу. Цей ризик ми приймаємо у кожній грі, тому що без ризику немає успіху. Ризикуйте біля чужих воріт, не бійтеся брати на себе ініціативу та відповідальність. За півтори-дві години цей матч буде історією. А історію завжди пишуть переможці. Цей матч – наш шанс стати героями для себе. Якщо хтось про це забув, то не варто виходити на поле, за межами цього стадіону сорок мільйонів уболівальників, невже ми не можемо їм віддячити за підтримку своєю самовіддачею та волею до перемоги?! Футбол – це віра та надія. Я не хочу, щоби нас називали гладіаторами. Гладіатори у Римі – це раби, а ми – українці. Ми завжди боремося за свою свободу і не віддамо без боротьби жодного шматка своєї землі. Сьогоднішнє поле у Глазго – це Україна. За спиною Жори – Львів, біля нашої лави – Київ, а чужий штрафний – це Донбас. Де ж Крим? У серця на футболці. Можливо, гра триватиме не 90, а 120 хвилин чи довше. Пенальті – це не лотерея, це шанс та один удар, який вирішує результат. Цей удар може завдати трофею, а може вибити його з рук. Вчора ми бачили, що серія пенальті безжальна навіть до чемпіонів

світу. Але навіть якщо ви схилили, я знаю, що партнери виправлять ситуацію. І впевнений, що у нас є воротар, який врятує і врятує. Я вірю у нашу команду. Я вірю у вас. Україна вперед». Ця промова привела нашу збірну до перемоги над Швецією з рахунком 2:1 в додатковий час. [5]

Отже, наведене висловлювання тренера та результат матчу демонструють, наскільки важлива мотивація від тренера до гравців перед грою, тренуванням тощо. Мотивація до тренувань потрібна як для новачків, так і для досвідчених спортсменів. На етапі прогресу, рано чи пізно настає незворотній спад. На шляху до досягнення мети, або найчастіше після її досягнення, відбувається так званий психологічний розлом. Цей етап характеризується низьким рівнем мотивації, але правильно підібрані вислови можуть кардинально змінити хід гри. [5]

Наведемо ряд мотиваційних висловів відомих тренерів та футболістів світу:

– Успіх – це не випадковість. Це важка праця, наполегливість, навчання, навчання, жертви і, перш за все, любов до того, що ти робиш або вчишся робити (Пеле).

– Я граю, щоб бути щасливим, і люди, які цінують те, що вони мають цінувати. Якщо вони цінують мою роботу, раді, якщо ні, нічого не відбувається (Андрес Іньеста).

– Немає нічого небезпечнішого, ніж не ризикувати (Пеп Гвардіола).

– Я завжди хочу більше. Будь то гол чи перемога в грі, я ніколи не задоволений (Ліонель Мессі).

– Коли люди досягають успіху, це через важку працю. Удача не має нічого спільного з успіхом (Дієго Марадона).

– Кожен сезон - це новий виклик для мене, і я завжди прагну покращитись з точки зору ігор, голів та результативних передач (Кріштіану Роналду).

– Я не хочу бути зіркою. Я вважаю за краще бути хорошим прикладом для дітей (Зінедін Зідан).

- Щось глибоко в мені дозволяє мені схопити успіх і продовжувати намагатися перемогти знову (Ліонель Мессі).
- Той, хто сказав, що перемог – це не все, ніколи нічого не виграв (Мія Гемм).
- Я раз заплакав, бо не мав взуття, щоб грати у футбол, але одного разу я зустрів чоловіка, у якого не було ніг (Зінедін Зідан).
- Продовжуйте працювати, навіть коли ніхто не дивиться (Алекс Морган).
- Різницю робить не воля до перемоги, а готовність до перемоги (Бєар Браїант).
- Ентузіазм – це все. Ви повинні бути напруженими і вібрувати, як гітарні струни (Пеле),
- Жоден гравець не настільки хороший, як усі разом (Альфредо ді Стефано).
- Ви повинні поважати людей і наполегливо працювати, щоб підтримувати форму. Раніше я дуже важко тренувався. Коли інші гравці виходили на пляж після тренувань, я бив м'яч (Пеле).
- Гроші дозволяють жити краще, але це не те, що мене надихає, я живу, щоб грати у футбол, не заради його економічної вигоди, я також граю за команду, а не для себе (Ліонель Мессі).
- Успіх без честі – це найбільша з невдач (Вісенте дель Боске).
- Людина з новими ідеями - божевільна людина, поки її ідеї не досягнуть успіху (Марсело Бельса).
- Футбол народжується в голові, а не в тілі. Мікеланджело сказав, що малював розумом, а не руками. Тому мені потрібні розумні гравці (Арріго Саккі). [7]

Отже, мотиваційні вислови відомих футболістів та тренерів призначені не лише для спортсменів, вони насправді ідеально підходять для тих, хто хоче зосередитись на поліпшенні свого буття. Мотиваційні вислови є чудовим поштовхом для тих людей, що спрямуватимуть свої емоції та і дії на пошук способів покращення власного життя, активізацію внутрішніх сил в досягненні визначеної мети.

1. Безверхня Г. В. Мотивація до занять фізичною культурою і спортом школярів 5–11 класів: автореферат дисертації кандидата наук з фізичного виховання та спорту. Львів, ЛДІФК, 2004. 24 с.
2. Бойченко А. В. Заняття з футболу учнів середніх класів на основі інноваційних технологій. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Шевченка*. Серія: Педагогічні науки: фізичне виховання та спорт. 2014. Вип.118. С.33 - 35.
3. Винник В. Д. Особливості формування інтересу та мотивації до занять фізичним вихованням. *Теорія та методика фізичного виховання*. 2010. № 12. С. 39 - 42.
4. Віхров К. Л. Футбол у школі: навчально-методичний посібник. Київ: Комбі ЛТД, 2002. 255 с.
5. Духович О. 10 порад по мотивації для спорту// <https://uway.com.ua/motivaciya-do-sportu>
6. Михалюк Ю. Таємниці львівського футболу. Книга І. Львів: ЛА «Піраміда», 2004. 192 с.
7. Цитати про футбол // <http://www.koranyi-myach.info/index.aspxpage=history>

ОДЕСЬКА ТЕМА В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ 1920 – 1970-Х РОКІВ

Букач В. М.

Художня література, впливаючи на свідомість людини, виконує пізнавальну, виховну, комунікативну, естетичну та творчу функції. Пізнавальна функція несе читачеві знання про навколишній світ, з історії Батьківщини та людства, сприяє формуванню світогляду людини. Виховна функція полягає у впливі літератури на почуття та свідомість читача, формуючи певний стереотип поведінки та морально-етичні цінності. Комунікативна функція підштовхує читача до роздумів, розвиваючи аналітичні здібності людини. Естетична функція розвиває у читача уявлення про красу навколишнього світу, виховує художній смак. Творча функція сприяє прагненню людини до саморозвитку, самовдосконаленню. Особливу роль у формуванні громадянської позиції людини відіграють пізнавальна, виховна та естетична функції художньої літератури.